

DIRBTINIO KIAULIŲ APVAISINIMO TAIKYMAS ESTIJOS VEISLININKYSTĖS ŪKIUOSE

Alo Tānavots, Tanel Kaart, Olev Saveli

Santrauka. Gyvulininkystėje, ypač kiaulininkystėje, kur kiaulių produkcijos apyvarta itin didelė, labai svarbūs yra patinai. Kasmet vis dažniau taikomas dirbtinis apvaisinimas (DA): 1976 m. 6 % visų kiaulių buvo dirbtinai apsėklintos, o 2001 m – kur kas daugiau (46,5 %). 6601 kiaulės ir 1015 kuilių su 10 411 vadomis duomenys, gauti iš Gyvulių registravimo centro duomenų bazės 1999–2001 m. laikotarpiu, buvo panaudoti vados dydžio paveldimumo bei kergimo metodų poveikio vislumo savybėms analizei. Tirti tokie veislių deriniai: Estijos landrasų (EL), Estijos didžiųjų baltųjų (ELW), Hempšyrų (H), Pjetrenų (Pi), EP♂xELW♀, ELW♂xEP♀ ir Pi♂xH♀. Dirbtinai apvaisintų kiaulių vadose buvo po 9,8 paršelio, t.y. gerokai (-0,44) mažiau negu natūraliai sukergtų kiaulių vadose. Gerokai mažesnės buvo ir grynaveislių EL (-0,39) bei ELW (-0,62) veislių dirbtinai apvaisintų kiaulių vados ($p<0,001$).

H ir Pi♂xH♀ derinių natūraliai sukergtų kiaulių vados buvo didesnės. Vertinant apsipašivimų skaičių, natūralus kergimas buvo pranašesnis it nuo 1 iki 6 apsipašivimo davė žymiai didesnę vados skaičių. Dirbtinio apvaisinimo rezultatai rodo, kad ūkininkai įvertino jo privalumus ir suprato, kad dėl mažesnių vadų jie nepraranda pelno, nes gali pasinaudoti geresne genetinė medžiaga.

Raktažodžiai: dirbtinis apvaisinimas, natūralus kergimas, vados dydis, veislės, pašivimasis.